

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23, Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27, Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sredo 29. marca 1939

Cena posamezni številki 1.50

Tudi gospodarskim ljudem besedo!

Nekateri listi poročajo, da se že ta teden začne pogajanja za sklenitev sporazuma in rešitev hrvatskega vprašanja. Vsak, kdor ljubi Jugoslavijo, bo gotovo z odkritosrčnim veseljem pozdravil sklenitev tega sporazuma, ker bo s tem notranje utrjena Jugoslavija, da bo mogla v popolnem miru slediti razvoju zunanjih dogodkov in varovati svoje pravice in svoje stališče.

Sporazum bodo sklepali v prvi vrsti politiki, ker se pač pri nas predvsem razpravlja o politični vsebini sporazuma. Zelo koristno in dobro pa bi bilo, če bi se k tem pogajanjem pritegnili tudi gospodarski ljudje, ker bi njih mirna in objektivna beseda mogla marsikatero težavo prebroditi. Politiki morajo pač vsako vprašanje presojati tudi s stališča svojega prestiža in dostikrat je le v tem vzrok, če ne pride do sporazuma. Gospodarski ljudje pa s tem ozirom niso obteženi in morejo presojati vsako vprašanje mnogo bolj objektivno.

Poleg tega pa morejo gospodarski ljudje dati pogajanjem tudi več vsebine in marsikateri stvari s konkretnimi predlogi dati mnogo prijetnejšo luč, kakor pa bi jo imela razsvetljena le od političnih momentov. Tudi se ne sme pozabiti, da bi dostikrat isti gospodarski oziri znatno olajšali sprejem kakšne točke, ki bi sicer le težko prodrli. Ni zato pretirano, če se reče, da bi pritegnitev gospodarskih ljudi znatno olajšala pogajanja za sklenitev sporazuma, zlasti še, ker so med gospodarskimi ljudmi v tej in drugi skupini navadno odnosi mnogo bolj živi in tudi mnogo bolj prijateljski, kakor pa so med političnimi ljudmi.

Pritegnitev gospodarskih ljudi k pogajanjem za sklenitev sporazuma pa je tudi stvarna potreba. Če hočemo, da bo sporazum trden in da bo veljal za dolgo dobo let — in to vendar hočemo — potem mu je treba dati tudi dobro gospodarsko podlago. Sporazum mora omogočiti vsem pokrajinam, naj se imenujejo kakor koli, gospodarski napredek, da bo sporazum ne le pot k političnemu pomirjenju, temveč tudi pot k blagostanju. Ne gre, da bi se pri končni ureditvi države zanemarili gospodarski interesi pokrajin in celote, saj so se ti interesi doslej že itak mnogo preveč zanemarjali. Poleg tega imajo mnoge pokrajine tudi skupne gospodarske interese, bodisi prometne, bodisi turistične, bodisi da se gospodarsko dobro dopolnjujejo. Vsi ti interesi morejo biti zelo koristna podlaga za pogajanja in morejo dovesti do zblizanja, kjer samo politični oziri tega ne bi zmogli.

Nujno potrebno pa je tudi, da sporazum da vsaki pokrajini vse njene pravice, vendar pa da se zaradi tega ne razbije naša gospodarska celota. Naj bo že bodoča ureditev države kakršna koli, eno je vendar neobhodno potrebno, da ostane vsa država eno carinsko in eno trgovinsko ozemlje. Veliko gospodarsko ozemlje daje vsem velike možnosti gospodarskega udejstvovanja, majhno ozemlje pa vsem le majhne možnosti gospodarskega razvoja. To je treba imeti vedno pred očmi.

Ni industrije ne v Hrvaški, ne v Srbiji in ne v Sloveniji, ki ne bi reflektirala na odjem svojih proizvodov v vsej državi. Zato tudi ni industrije, ki ne bi bila živo zainteresirana na tem, da ostane ohranjen enotni trg za vso državo. Agrarna Vojvodina je navezana na industrijske kraje, Dalmacija ne more pogrešati gostov iz vse države, hrvaška industrija in prav tako tudi slovenska industrija morata reflektirati na odjemalce v vsej državi. Še polno

podobnih argumentov je, ki zahtevajo, da je domači trg velik, ne pa razdrobljen na majhne in brezpomembne trge.

Tudi zaradi odnošajev s tujino je potrebno, da je Jugoslavija ena gospodarska enota. Tako kot kupci kakor tudi kot prodajalci moremo doseči vse drugačne pogoje, če nastopamo kot enota, kakor pa če smo razdrobljeni na številne majhne trge. Kot gospodarska celota moremo nekaj nu-

dit, razbiti na male trge pa postanemo tako brezpomembni, da nas drugi ne bodo niti upoštevali.

Iz vseh teh razlogov je zato nujno želeli, da se pritegnejo k pogajanjem za sporazum tudi gospodarski ljudje. Ne kot oni, ki bi odločevali, temveč kot oni, ki bi pomagali in ki bi uglašali pogajanja, če bi ta naletela na težko premagljive težave. Samo v korist bo nam vsem, če se da beseda tudi gospodarskim ljudem in zato se naj ta beseda tudi da!

pomanjkljiv, degradiran, ker se mu je nezakonito vzelo to, kar so si ustvarili naši hmeljarji in uveljavili v svetu. Tudi v vseh inozemskih hmeljskih okoliših fungirajo še danes javne oznamovalnice.

Zahtevati nov provenienčni zakon pa sedaj ne bi bilo oportuno, ker bi se iz strankarsko političnih — in ne gospodarskih — razlogov ne dovolila javna oznamovalnica za hmelj v Zalcu.

Dodatno k tem izvajanjem moramo pripomniti naslednje:

Neki dnevniki so objavili poročilo o zborovanju Hmeljarske zadruge v Zalcu, ki se zlasti ogreva za novi načrt zakona o hmelju. Na tem zborovanju se je tudi trdilo, da je bil na neki širši anketi trgovcev in hmeljarjev v Celju dosežen glede zakona o hmelju sporazum. Pripomniti moramo takoj, da nam o nekem sporazumu s trgovci glede nameravanega hmeljskega zakona ni nič znano, prav tako pa tudi o takem sporazumu nič ne ve najbolj zainteresirano združenje trgovcev za celjsko okolico.

Zato pozivamo g. podpredsednika skupščine Mihelčiča, ki je po trditvi ljubljanskega dnevnika o tem sporazumu poročal, da javno pove, kdo je sklenil ta sporazum in kdaj je bil ta sporazum sklenjen. Upamo, da se bo g. podpredsednik našemu pozivu tudi odzval, ker je pač zadeva s hmeljskim monopolom tako velike gospodarske važnosti, da mora javnost zahtevati, da je pravilno informirana.

Kateri so torej tisti trgovci, ki so sklenili sporazum?

In še nekaj bi pripomnili. Na občem zboru Hmeljarske zadruge se je ugotovilo, da je imela zadruška 9266 din primanjkljaja. Ves njen rezervni sklad pa znaša 92.039 din, gotovina pa okoli 100.000 din. Popolnoma nerazumljivo je, kako naj zadruška s tako majhnimi sredstvi prevzame monopol v trgovini s hmeljem. V Sloveniji se pridela okoli 2 milijona kilogramov hmelja, ki je vreden okoli 50 milijonov din. Kdor hoče prevzeti monopol za tako veliko trgovino, mora tudi imeti sredstva, ki so za tako kupčijo potrebna. Če pa bo delal s posojili, potem bo moral delati drago in ne bo mogel interesentom nič nuditi. Tudi to stvar bi bilo treba razjasniti!

In še eno vprašanje: Kakšna objektivna potreba pa je po monopolu v hmeljski trgovini?

Ali bomo prejeli odgovore na ta vprašanja?

Nemci računajo z manjšim izvozom v Jugoslavijo

Na letni skupščini Nemško-jugoslovanske trgovinske zbornice v Berlinu je bil izvoljen za novega predsednika zbornice v. Müller, direktor Rütgerswerke, za častnega predsednika pa dosedanjí predsednik Dufour. Glavni tajnik zbornice dr. Berthold je v obširnem referatu poročal o hitri industrializaciji Jugoslavije. Njene posledice že čutijo industrijske države, ki so dosedaj našle v Jugoslaviji zelo dober trg za svoje proizvode. Zaradi te nagle industrializacije ne bo Jugoslavija le manj kupovala industrijskih izdelkov, temveč je treba računati tudi s tem, da bo postala močan konkurent na trgih južnovzhodne Evrope. Nemško gospodarstvo mora zato računati s tem, da se bo izvoz znatnega števila nemških industrijskih izdelkov v Jugoslavijo zmanjšal.

Načrt zakona o hmelju se mora spremeniti

Samostojni predlog zborničnega svetnika g. Maksa Cukale

Pred seboj imam načrt zakona o hmelju, katerega je poslala kr. banska uprava zbornici v izjavo. Udruženje jug. hmeljskih izvoznikov-komisionarjev dravske banovine je po podrobni proučitvi posameznih določb prišlo do soglasnega mnenja, da je načrt v predloženi obliki za naše razmere absolutno nesprejemljiv in da ga moramo v tej obliki v interesu naših hmeljskih trgovcev in izvoznikov odločno odkloniti.

Govorim iz dolgoletne prakse in to ne samo lastne, marveč tudi vseh onih, ki so se s trgovino in izvozom hmelja sploh praktično pečali, ter trdim, da nam poseben zakon o hmelju sploh ni potreben, marveč da bi nam zadostoval »zakon o provenienci« z dodatkom, da se sme regulirati površina nasadov na način, ki naj ga predpiše ministrstvo za trgovino v sporazumu z ministrstvom za kmetijstvo. Ta zakon bi imel svoj pomen in bi se dal tudi praktično uveljavljati, dočim bi bil zakon, ki bi hotel hkrati urediti toliko in tako raznovrstnih stvari, kot jih hoče predložiti osnutek, praktično sploh neizvedljiv.

Smatram, da je prav sedaj najugodnejši moment za ustalenie hmeljskih nasadov, ker ne moremo niti oddale predvideti, kakšen vpliv bodo imeli dogodki, ki so se na Češkem pravkar odigrali, na našo izvozno hmeljsko kupčijo. Tudi bi bilo pred ureditvijo tega vprašanja ugotoviti, koliko površine orne zemlje je v Savinjski dolini oz. v Bački sploh uporabljene za hmeljske nasade. To je pač pogoj za smotrno ureditev tega vprašanja, če nočemo z ustalitvijo hmeljskih nasadov povzročiti tako v produkciji, kakor tudi v izvozu hmelja stalne negotovosti in trenja, ki bodo imela za naše hmeljsko gospodarstvo nepopravljivo škodo.

Načrt predvideva ustanovitev obvezne hmeljarske zadruge, ki bi imela naloge skrbeti za čim boljše vnovčevanje pridelkov zadrugarjev in čim cenejšo nabavo vseh potrebščin za zadrugarje. Takšna obvezna hmeljarska zadruška z delokrogom in pravicami, ki jih predvideva načrt, bi bila za vse trgovce v Savinjski dolini in Bački vprav katastrofalna. Iz te obvezne zadruge, ki bi imela možnost v vsakem večjem kraju po svojih poverjenikih ustanovljati podružnice, bi nastalo velikansko trgovsko velepodjetje na zadrugi, pri tem pa obvezni (!) podlagi. To velepodjetje bi zbiralo ogromna kapitalna sredstva iz prisilne od-

daje 1% od vsakoletnega izkupička za hmelj in na osnovi raznih sankcij, ki jih predvideva načrt proti hmeljski izvozni trgovini.

Ce ne radi drugih določb osnutka, bi se morali že samo radi ustanovitve takšne prisilne hmeljarske zadruge, in to ne samo hmeljski trgovci, marveč tudi vsi drugi, najodločneje upreti.

Ni moj namen, da bi na tem mestu podrobneje razpravljal o posameznih določbah osnutka; z mojimi kratkimi navedbami sem hotel le pokazati na neke določbe, ki so za nas absolutno nesprejemljive in ki jih tudi kot praktiki v izvozni trgovini s hmeljem v interesu našega izvoza ne moremo in ne smemo odobriti.

Ker čaka zbornica še na izjave

drugih hmeljskih interesentov, ni bilo še mogoče zavzeti definitivnega stališča k vsem podrobnim določbam osnutka. Predlagam pa, da se pooblasti predsedništvo, da po vseh prejetih izjavah trgovskih interesentov predloži banski upravi svojo izjavo ter svoje spremembevalne predloge, pri katerih naj se usvojijo smernice, ki sem jih v svojem poročilu pravkar označil.

Obenem prosim predsedništvo, naj glede tega vprašanja išče in najde sporazum tudi z novosadsko zbornico, kakor tudi nujno prosim, da z intervencijami pri vseh odločujočih instancah vse pokrene, da se ta zakon, ki ni nikomur nujen, če že ne odloži — pa vsaj vsem prizadetim činiteljem in slojem znosno prilagodi.

Dodatni predlog zborn. svetnika Lorberja

Izvajanjem zbor. svet. Cukale na zadnji plenarni seji Zbornice za TOI se je pridružil tudi zbor. svet. Lorber ter dodal naslednje pripombe in predloge:

Predloženi osnutek hmeljarskega zakona je naletel na hud odpor pri trgovcih hmelja. To pa tudi popolnoma upravičeno, ker se z njim dajejo preveliki privilegiji Hmeljarski zadrugi, ki ni doslej pokazala še nobene življenjske sposobnosti kljub dolgoletnemu obstoju in je zaradi stalne fluktuacije hmeljskih cen tudi ne bo mogla nikdar pokazati.

To je pokazala tudi praksa v inozemstvu (Nemčija, Češkoslovaška), kjer je hmeljarstvo neprimerno na višji stopnji in staro že več stoletij ter so iz istega razloga, t. j. zaradi fluktuacije cen opustili vse slične hmeljarske organizacije.

Hmeljarski zakon — kakor ga zamišlja osnutek — pa bi naletel tudi na enodušen odpor vseh naših producentov, kakor hitro bi doznali, da se bo odtegovalo vsako leto od hmeljskega izkupička 1% za neki fond, o katerem se ne ve, kako in kdo bi ga upravljal.

Ker je nemogoče, da bi se spravila trgovina, ki naj bo svobodna, pod diktaturo tega zakona, je smatrati ta osnutek za neizvedljiv.

V drugih državah, n. pr. v Nemčiji in Češkoslovaški, imajo producenti hmelja urejeno ploskev nasadov na podlagi provenienčnega zakona.

Ce bi se še izdal pri nas kak zakon, potem bi se moral izdati

za producente edinole zakon o provenienci z dodatkom, da se sme regulirati površina nasadov na način, ki ga naj predpiše ministrstvo za trgovino v sporazumu z ministrstvom za kmetijstvo.

Pri nas smo imeli do pred leti dober avstrijski zakon o hmeljski provenienci, ki pa je bil izpodbil s pravilnikom, ki ga je izdalo ministrstvo za trgovino skupno z ministrstvom za kmetijstvo.

S tem pravilnikom je bil hudo prizadet Zalec, ki je od začetka savinjskega hmeljarstva centrala našega hmeljarstva in hmeljske trgovine, ker se mu je odvzela »Javna oznamovalnica za hmelj v Zalcu«, ki je dolga leta vzorno poslovala in uvedla našo znamko po vsem svetu v trgovskih in pivovarniških krogih ter dvignila s svojim solidnim poslovanjem ugled našega savinjskega goldinga na visoko stopnjo.

Pravilno bi bilo, da se napravi nov provenienčni zakon, ki bi predvideval državno javno oznamovalnico za hmelj v Zalcu, za kar bi bili sedaj tudi vsi trgovci, ter vseboval klavzulo, da sme površino hmeljskih nasadov predpisovati oz. regulirati edinole kmetijsko ministrstvo v sporazumu z ministrom za trgovino in industrijo, drugega pa naj bi ne vseboval ta zakon ničesar, ker spada hmeljska trgovina itak pod kompetenco trgovinskih zakonov in rednih sodišč.

Zalec kot produkcijski in trgovski center našega hmeljarstva je bil s pravilnikom, ki je zlasti glede kontrole pri signiranju zelo

Volitve v Pokojninski zavod

Zadnji »Službeni list« objavlja delodajalsko in delojemalsko kandidatno listo, ki sta bili kot edini potrjeni. Volivna komisija da bo dne 4. aprila vse kandidate in namestnike na teh dveh listah proglasila za izvoljene.

Narodna banka in uvoz blaga

Narodna banka sporoča, da tvo-rijo odbor za uvoz dva delegata Narodne banke, poleg tega pa še načelnik bančnega in valutnega oddelka fin. min., načelnik carinskega oddelka fin. min., načelnik industrijskega oddelka trg. minist-ristva ter zastopnik zunanjega ministristva. Narodna banka torej ne izdaja samo sklepov odbora, temveč samo izvršuje sklepe od-bora.

Proizvodnja železa in jekla v Italiji počasi nazaduje

V tisoč tonah je znašala proiz-vođnja jekla in surovega železa v Italiji:

	1938	1937	1936
(vse v milijonih lir)			
železna ruda	1.611	1.016	858
železni pirit	817	914	805
surovo železo	863	790	747
železne zlitine	20	21	15
surovo jeklo	2.323	2.087	2.025
elektr. jantar	628	584	591

Slovaško-nemški plačilni promet

Zastopniki vlade v Berlinu niso sklenili carinske unije z Nemčijo. Zagotovljena jim je le gospodar-ska pomoč in uredil se je promet: v pogodbi je določen način plačevanja in zagotovljen večji blagovni promet. Hkrati so se začela po-gajanja za ureditev prometa med Češko in Slovaško z nemškim po-sredovanjem.

Madžarski uvoz lesa v januarju

V prvem mesecu je letos na-rasel madžarski lesni uvoz v pri-meri z decembrom, ni pa dosegel lanskega januarja. Vendar je bila vrednost (3'2 mil. p.) višja za 6%. Zmanjšal se je namreč uvoz drv in je zato padla količina od 868 na 612 tisoč m³. Uvoz iz Češko-Slovaške se je zmanjšal od 45 do 23%, znatno tudi iz Nemčije (Av-strije). Romunski delež je pa na-rasel od 31'5 na 44'6, jugoslovanski od 11 na 25% in poljski od 0'5 na 3'5%.

Konkurzi - poravnave

Konkurz o premoženju trgovca Frana Župevca v Ljubljani se od-pravlja, ker ni kritja za stroške postopanja.

Uvedeno je poravnalno postopa-nje o premoženju trgovca Adolfa Štora v Dobrnič pri Trebnjem. Poravnalni sodnik Kompare, po-ravnalni upravnik odvetnik dok-tor Adrijan Zupančič. Narok za sklepanje poravnave dne 26. aprila ob 11. pri okrajnem sodišču v Trebnjem. Oglasitveni rok do dne 15. aprila.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske bano-vine z dne 25. marca objavlja: Uredbo o spremembi uredbe o za-ščitni denarnih zavodov in njihovih upnikov — Uredbo o spremembi uredbe o prekinitvi zastarevanja kmetskih menic — Spremembo čl. 4. pravilnika za izvrševanje za-kona o lekarnah in nadzorstvu nad prometom z zdravili — Pojasnilo o oprostitvi predmetov, namenje-nih vojaškim in državnim ustano-vam, od skupnih banovinskih tro-šarin — Spremembe v staležu državnih in banovinskih uslužben-cev v območju dravske banovine.

Bilanca svetovne lesne trgovine

»Inter. Holzmarkt« podaja na-slednjo bilanco o svetovni lesni trgovini:

V letu 1937. še neenotni razvoj svetovnega izvoza iglavcev se je v letu 1938. spremenil v splošno na-zadovanje izvoznih količin, ko tudi uvoza v vse države razen v Nem-čijo in Dansko. Od leta 1933. začeti, leta 1934. bolj poudarjeni in v letu 1935. prehodno nekoliko za-ustavljeni dvig prometa z rezanim lesom iglavcev je dosegel svoj vrh v l. 1936. in 1937. Od tedaj je med-državna dobava zopet začela pa-dati ter je v l. 1938. nazadovala za 27'8% zadnjih izvoznih količin.

Da se vzroki zadnjega in seda-njega razvoja cen in tržnih razmer ugotove, je treba primerjati kon-junkturne vrhe v l. 1928./29. z le-tom krize 1932. in z rezultati zad-njih treh let. Primerjava kaže, da smemo za tekoče leto prav malo pričakovati.

Izvozi rezanega lesa

(v 1000 standardih, kar je približno 260 vagonov po 18 m³ ali približno 7000 m³ surovega lesa).

	1928/29	1932
Romunija, Jugoslavija,		
Češkoslovaška	826	365
baltiške države	302	131
Finska, Švedska	2284	1481
Rusija	774	965
Poljska	423	165
Kanada	739	270
U. S. A.	802	270

	1936	1937	1938
Romunija, Jugosla-			
vija, Češkoslov.	421	573	452
baltiške države	202	245	208
Finska, Švedska	1958	1895	1537
Rusija	1017	915	689
Poljska	350	323	244
Kanada	975	939	907
U. S. A.	478	533	358

Uvozi rezanega lesa

	1928/29	1932	1933
Anglija, Francija,			
Nizozemska, Bel-			
gija, Švica	3313	2385	3019
Nemčija	948	238	243
Italija, Madžarska,			
Španija, Grčija,			
Danska	1194	664	768
izvenevrop. države	1671	657	530
	1936	1937	1938
Anglija, Francija,			
Nizozemska, Bel-			
gija, Švica	3270	3331	2437
Nemčija	433	479	540
Italija, Madžarska,			
Španija, Grčija,			
Danska	532	524	382
izvenevrop. države	1089	1301	970

Rusija in Kanada sta v l. 1928/29 izvozili 504.000 standardov (t. j. 2,35 milijona m³ ali 132.000 vago-nov) manj rezanega lesa ko v le-tu 1936. Ruske izvozne količine so v ostrem nasprotju z vsemi drugi-mi državami, ki so v l. 1929. in 1930. zelo povečale izvoz, zato pa sta obe ti državi kljub do l. 1933. trajajoči krizi izvažale nespreme-njeno iste količine ter nato dose-gle v l. 1934. in 1935. višek, ko sta izvozili 1.105.000 standardov ali 275.000 vagonov lesa. Kljub ka-snejšemu močnemu nazadovanju ruskega izvoza so bili kupci v več-nem strahu pred nepreračunljivi-mi ruskimi podpondbami. Pa tu-di iz Kanade so prihajale vedno večje količine lesa, ki so pomenile vedno večje breme za evropske lesne trge.

Celotni lesni uvoz Nemčije je bil za časa krize v silnem padcu in se od takrat po načrtu omejuje. Če upoštevamo še to, da že dve leti Španija ne uvažala lesa, potem mo-ramo ugotoviti, da je svetovni iz-voz samo za ti dve državi v pri-meri z l. 1928. nazadoval za 10 do 11 milijonov m³ surovega lesa.

Zapadne države (Anglija, Fran-cija, Belgija, Nizozemska in Švica)

so uvozile v primeri z l. 1933. za 4 milijone m³ ali za 17'5% manj surovega lesa, v primeri z uvoznimi viški v l. 1928./29 pa celo za 6 milijonov m³ ali za 26% manj surovega lesa.

Vse druge uvozne države so si-cer v primeri z l. 1933. zboljšale uvoz za 4%, vendar pa je ta v pri-meri z onim v l. 1928. nižji za ce-lih 53%, kar pomeni zmanjšanje uvoza za 10,5 milijona m³ surove-ga lesa.

Iz tega sledi, da so mogle žage predelati za 21 milijonov m³ manj lesa ko v letu 1928.

Od drugih vrst lesa — jamske-ga, okroglega, papirnega, pragov in trdega rezanega lesa — se je izvozilo iz evropskih izvoznih drž-av in iz Severne Amerike l. 1938. 18,86 milijona kubičnih metrov. Nazadovanje je torej znašalo 7,44 milijona m³, skupno z izvozom rezanega iglastega drevja torej 28,19 milijona m³. Celotna izgu-ba za leto 1938. se more označiti na 20%, zmanjšanje prometa pa na 32 do 40%.

Najbolj prizadete so skandinavske države in Rusija

Glavno breme nazadovanja v prometu rezanega lesa je padlo na skandinavske države in Rusijo, ki dajejo 70% vsega evropskega les-nega izvoza. Ta je v l. 1937. zna-šal 5.499.000 standardov, v l. 1938. pa le 4.427.000 standardov. Izvoz

iz posameznih držav pa je padel v tej meri (prva številka v odstot-kih, druga nazadovanje v 1000 standardov):

Estonija	39	22
U. S. A.	33	175
Rusija	32	328
Švedska	22	191
Finska	22	242
Romunija	24	53
Češkoslovaška	22	24
Jugoslavija	21	44
Poljska	16	56
Litva	17	5
Latviska	7	10
Kanada	7	68

Za uvozne države pa dobimo naslednjo sliko nazadovanja les-nega uvoza (prva številka odstotek nazadovanja, druga nazadovanje v 1000 standardov za leto 1938. in tretja številka v letu 1937.):

Francija	55	65	156
Alžir-Tunis	55	11	23
Italija	46	114	212
Belgija	40	135	226
Afrika	39	29	48
Madžarska	36	81	126
Južnoafriška unija	31	87	125
Švica	30	5	7
Egipt	28	52	72
Maroko	26	7	9
Anglija	23	1884	2439
Severna Amerika	21	369	467
Grčija	20	44	54
Južna Amerika	15	87	102
Avstralija in Oceanija	15	77	99
Palestina-Sirija	11	36	40
Nizozemska	9	348	381

Občni zbor Združenja gostinskih podjetij v Ljubljani

je bil v ponedeljek popoldne v kolodvorski restavraciji. Vodil ga je predsednik Maks Dolničar, ki je uvodoma pozdravil zastopnika župana nač. obrt. referata dr. Brileja, ravnatelja Zveze za tujski promet dr. Žižka, predsednika Zveze zdr. gost. obrti C. Majcena ter tajnika Zbornice in poslanca dr. Koceta. Predlagal je vdanostno brzojavko kralju ter razne pozdravne brzojavke. (Sprejeto.)

Nato je podal predsednik Dolničar svoje poročilo, v katerem je zlasti poročal o boju gostilničarjev in združenja proti previsokim davkom. Posebno pretirane so mest-ne davščine ter naj bi dala davšči-na na potrošnjo 390.000, hotelska davščina pa 300.000 din, kar je vsekakor pretirano. Kljub temu pa ni bilo mogoče doseči znižanja teh davščin.

Združenju se je posrečilo, da še ni bila izdana uredba o minimal-nih medzah gostinskega osebja. Z uredbo o pomožnem gostinskem osebju članstvo ni zadovoljno.

Uredba o klasifikaciji gostin-skih obratov še ne bo stopila kmalu v veljavo in bo veljala le za nova podjetja. Na sušaški kon-ferenci je združenje aktivno so-delovalo in predložilo več pred-logov, ki so bili tudi sprejeti. Tako je predlagalo, da se mora omejiti izdajanje dovolil za male obrte in krčme. Predlagalo je tudi, da špe-cerijske trgovine ne bi smele pro-dajati alkoholnih pijač razen v za-prtih steklenicah. (Ta predlog pa špe-ceristi ne podpirajo. Op. ured.) Sploh je bilo združenje zelo agil-no in je ob vsaki priliki branilo interese gostinstva.

Tajniško poročilo je podal taj-nik Bežek. Ljubljansko združenje šteje 342 članov, od katerih je 167 ženskih. Vseh gostinskih podjetij je 369, in sicer 237 gostiln, 46 bi-fejev, 25 restoranol, 18 krčem, 11 ljudskih kuhinj, 16 kavarn, 8 ho-telov ter 7 drugih. Pri vseh pod-jetjih je zaposlenih 30 poslovdij, 121 natakarjev, 277 natakaric, 34 plačilnih natakarjev, 27 plačilnih

natakaric, 59 točilcev, 6 kletarjev, 10 vratarjev, 59 blagajničark, 125 kuharic, 123 služkinj, 8 kuharjev, 38 sobaric, skupno je zaposlenih 917 oseb.

Vsi člani so uvozili lani 3 mili-jone 656.230 l vina.

Tudi blagajniško poročilo je po-dal tajnik Bežek. Dohodkov je imelo združenje 133.744, prebitka pa 54.649 din. Premoženje zdru-ženja znaša skoraj 2 milijona, novi proračun pa skoraj pol milijona dinarjev.

V debati, ki je sledila prora-čunu, je skušal nač. obrt. referata dr. Brilej zagovarjati mestni dav-ščini na potrošnjo in prenočišča, a je bilo razpoloženje proti temu davščinam premočno, da bi mo-gel imeti zagovor pravi učinek. Priznati pa je tudi treba, da imajo gostilničarji prav, ko trde, da se vsaka davščina ne more praktič-no prevladati na goste, dasi je to teoretično res lepo mogoče. Vsaka stvar ima svoje meje, tako tudi prevajevanje davščin.

To sta zlasti podčrtala v svojih govorih tudi predsednik združenja Dolničar in predsednik Zveze Ci-ril Majcen, ki je tudi poročal o delu zveze.

Govorila sta še posl. dr. Koe in ravnatelj dr. Žižek.

Ko je še poročal v imenu nad-zorstva g. Skerlep in predlagal razrešnico, so bili vsi predlogi uprave soglasno sprejeti, razen predloga o nabavi kletarskih na-prav.

Predsednik Dolničar je nato za-ključil uspešni občni zbor.

Že v 24 urah
barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovrat-nike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo
tovarna JOS. REICH
Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Politične vesti

Med slovaškimi in madžarskimi četami je bilo sklenjeno premirje, kar pa ni oviralo madžarsko voj-sko, da ne bi še nadalje bombardirala slovaške postojanke in slovaške mesta. Neredne madžarske čete pa so vdrlle čez južno slovaško mejo.

Madžarska telegrafska agencija poroča, da so slovaške čete preko-račile slovaško mejo in vdrlle v podkarpatsko Ukrajino.

V Pragi se je sestal narodni od-bor enotne narodne organizacije pod predsedstvom Hrubya. Vsak član odbora je moral prisesti na svojo čast in vest, da bo izpolnje-val svojo dolžnost do češkega na-roda in domovine ter voljo vodi-telja češkega naroda dr. Hache. Odbor je nadalje sklenil razpust vseh političnih strank. Židovsko vprašanje se mora urediti do 15. aprila (seveda v smislu narodno socialističnih idej). Končno je skle-nil odbor, da se ustanovi totalitar-na stranka za vso Češko in Mo-ravsko.

Litovska vlada je po odstopu Klajpede odstopila. Sestava nove vlade je poverjena šefu gen. štaba polkovniku Cerenijusu.

Iz Bukarešte poročajo, da se madžarske čete zbirajo na romun-ski meji v vedno večjih množinah.

Romunski zun. minister Cali-nescu je izjavil, da bo Romunija demobilizirala, kakor hitro bo to storila Madžarska. Nadalje je izja-vil, da se bo Romunija branila, če bi bila napadena in da ne bo naj-prej tehtala, kakšen bo izid vojne.

Nemška vlada je poslala — po poročilu »News Chronicle« — polj-ski vladi noto, v kateri navaja tri zahteve, ki naj jih Poljska sprej-me, če hoče, da še nadalje trajajo njeni dobri odnosi z Nemčijo. Med drugim zahteva Nemčija Gdansk. Uradno ta vest še ni po-trjena. Zatrjuje se, da je poljska vlada pripravljena na pogajanja zaradi Gdanjska, da pa ostale nemške zahteve odklanja.

Poljska vlada demantira vesti o nemških zahtevah.

Poljska vlada je razpisala no-tranje posojilo v višini polgredne milijarde zlotov za nabavo letal in protiletalskih topov.

Nemški listi pišejo o Mussolini-jem govoru, da je z njim dal Mussolini še enkrat Franciji priliko, da uredi svoje razmerje z Ita-lijo. Listi pravijo, da so zahteve Italije tako skromne, da jih Fran-cija skoraj ne bo mogla odkloniti. Nadalje naglašajo nemški listi, da je bila z Mussolinijevim govorom znova utrjena politična moč osk Rim-Berlin.

Na Mussolinijev govor bo odgo-ovoril predsednik francoske vlade Daladier v sredo. Baje bo izjavil, naj se Italija diplomatičnim pote-m obrne na Francijo, če ima do nje kakšne zahteve.

Madrid se je vdal Francovi voj-ski v torek ob 11. dopoldne. Že prej je Francova vojska zasedla uni-verzitetno mesto in nekatere višine okoli mesta. Tudi na kordobski fronti prodirajo Francove čete z lahkoto, ker je odpor republikan-cev silno šibak. Tudi pri Toledu so nacionalistične čete prebile fronto in že prekorčile reko Tajo.

Francove čete so zasedle v torek Madrid. V mesto so vkorakale tri divizije. Gen. Franco pride v Ma-drid v soboto. General Milaja orga-nizira še predajo vsega drugega španskega ozemlja.

V Bizerto sta prišla admiral Mo-reno in grof Mambias ter se v kratkem času dogovorila s franco-skimi oblastmi o prevzemu v Bizerto prebeglih španskih vojnihi ladji. V kratkem pride v Bizerto oddelek španske vojsne mornarice, da prev-zame ladje.

Kitajski listi v Šangaju poročajo, da je začel japonski cesar Hiro-hito v zadnjem času zelo energič-no posegati v politiko, kakor ni tega v tej meri storil še noben ja-ponski cesar, odkar je Japonska urejena centralistično. Predvsem pa hoče japonski cesar izvesti na-slednja štiri načela: Japonska ne sme skleniti vojne zveze s totali-tarnimi državami. Novih medna-rodnih konfliktov ne sme povzro-čiti japonska vlada. Totalitarni režim se na Japonskem ne sme uve-sti. Odnosaji Japonske z demo-kraatičnimi državami se morajo zboljšati.

Japonska bo baje odstopila Nem-čiji Karolinke otoke, da s tem podčrta upravičenost nemške za-hteve po vrnitvi nemških kolonij. Toda istočasno se v tem poročilu dostavlja, da bo to Japonska sto-ri-la šele potem, ko bodo vrnile kolonije Nemčiji tudi druge države.

Predsednik Irske De Valera je izjavil, da se je v Londonu razgo-varjal z min. predsednikom Cham-berlainom o angleško-irskih odno-sajih ter o sodelovanju narodne obrambne sile obeh držav, če bi to razmere zahtevale.

Denarstvo

Nemčija je pripravljena dati balkanskim državam tudi devizne kredite

»Jugoslov. Kurir« poroča, da nemški odločilni krogi proučujejo vprašanje, kako bi se mogli še povečati trgovinski odnosi Nemčije z balkanskimi državami, da bi se polagoma sedanji trgovinski sistem med Nemčijo in balkanskimi državami ustalil. Zlasti pa žele stabilizirati tečaj nemške klirinške marke.

Nemčija more nuditi balkanskim državam poleg blagovnih tudi deviznih kreditov. Te devizne kredite bi dala Nemčija po zelo ugodnih pogojih. Namesto anuitet in obresti bi dobivala Nemčija za te kredite od balkanskih držav surovine, ki jih potrebuje. Zlasti les in rude bi nabavljala Nemčija na ta način.

Novi predpisi o vnesenih vrednostnih papirjih

Narodna banka je izdala nove predpise o iz tujine vnesenih vrednostnih papirjih. Po teh predpisih je treba pri zaprositvi dovoljenja Narodne banke za plačilo oz. dajanja kuponov in vrednostnih papirjev v depojah navesti naslednje podatke:

1. vrsto vrednostnih papirjev;
 2. nominalno vrednost posameznega papirja ko tudi skupen znesek prejete količine vrednostnih papirjev;
 3. dejansko sedanjo vrednost posameznega papirja ko tudi skupno vnesene količine, če gre za vrednostne papirje zasebne izdaje;
 4. državljanstvo, natančno ime in bivališče dejanskega tujega lastnika, in ne samo pošiljatelja, če ni ta lastnik prejetih vrednostnih papirjev;
 5. datum, ko je tujec postal lastnik vrednostnega papirja ko tudi papirjev, za katere so detaširani kuponi, če pošlje samo kupone v plačilo. Navesti je treba tudi podatke o načinu, po katerem so prišli papirji v last.
- Prošnji je treba priložiti tudi potrdilo podružnice Narodne banke oz. pošte, če se je pošiljka odprla na pošti. Iz potrdila morata biti razvidni vrsta in količina vrednosti, ki so bile v posamezni pošiljki.

O vsem tem treba obvestiti pravočasno svoje tuje korespondente, da bi pri prihodnji pošiljki že sporočili vse te podatke.

Terjatve proti Nemčiji so padle

Po izkazu z dne 22. t. m. so se naše terjatve proti Nemčiji zmanjšale od 15. do 22. marca za 16,8 na 250 milijonov din. Zato pa se je dvignil naš dolg Italiji za 6,9 na 28,3 milijona din. Klirinška salda so se spremenila takole (vse številke v milijonih dotične valute):

Aktivni kliringi:	22.3.	15.3.
Bolgarska din	1,70	1,73
Nemčija RM	19,02	20,30
Turčija din	17,18	17,22
Spanija pezeta	2,93	2,93
Pasivni kliringi:		
Belgija belg	2,12	2,12
Bolgarska din	0,50	0,50
Italija din	28,31	21,38
Madžarska din	1,77	3,77
Poljska din	1,84	0,34
Romunija	5,14	5,81
Češka Kč	72,88	74,24
Svica šv. fr.	2,20	2,27

Vsa dobroimetja praških tvrdk v londonskih bankah so pod zaporo. Nemški praški listi so zaradi tega zelo nejevoljni ter pravijo, da odslej ne morejo več veljati londonske banke kot varne za mednarodne denarne transakcije. Trgovske in industrijske firme na kontinentu naj zato ne nalagajo več dobroimetij pri londonskih bankah. Škoda, da ti listi ne povedo, kako bi mogle nemške tvrdke to sploh storiti.

Finančno ministrstvo bo izdalo 15. aprila zadnjo tranšo enomilijardnega (Jevtičevega) posojila za javna dela. Po štirih letih, ko so naši časopisi napisali že toliko slavošpevov na javna dela iz tega posojila, tudi na ona, ki se sploh še niso začela, bo vendar enkrat to posojilo v celoti predloženo v podpis. Kdaj bo tudi uporabljeno, pa se še ne ve.

Črna kronika

Društvo industrijcev in veletrgovcev v Ljubljani je izdalo to okrožnico o otvorjenih in končanih konkurzi in prisilnih poravnava izven konkurza:

OTVORJENI KONKURZI:

Savska banovina:
Andrijević Stanka zapuščina, Zagreb, Jelenovac 2.
Hočevar Ivo, Sisak,
Pavišić Nikola, Hrv. Kostajnica.

Drinska banovina:
Simić Branislav i Periša, Ub.

Vardarska banovina:
Ilić Metodije, Bitolj.

RAZGLAŠENE PRISILNE PORAVNAVE:

Savska banovina:
Bek Aleksander, trg., Bjelovar,
Čačić Gjuro, trg., Petrinja,
»Mi-Na« Marija Deutsch, Zagreb,
»Montanika« d. d., Zagreb.
Pleško Josip, Adamovac.

Drinska banovina:
»Lik« Leon I. Kabiljo, Sarajevo.

Donavska banovina:
Jenota roj. Fara Emilija, Kovin,
Keck Andrija, Stari Sivač,
Knezi Danilo, Sv. Miletic.

Beograd, Zemun, Pančevo:
Nanka & Vuković, tehn. trg., Beograd,
Tubić Radivoj, Beograd.

KONČANI KONKURZI:

Savska banovina:
Kvorke Gustav, Pregrada,
Steiner M. L., Varaždin.

Zetska banovina:
Pavić Petar, trg., Nikšić.

Donavska banovina:
Ilić Miloš i sin, Vel. Gradište.

Beograd, Zemun, Pančevo:
Aćimović & Cvetković, Beograd,
Akcionarska kožarska zadruga, Beograd.

KONČANE PRISILNE PORAVNAVE:

Savska banovina:
Kokoš Antun, trg., Zagreb,
Šašić Jovo, Brinje.

Donavska banovina:
Stanisavljević Borislav, Jasenova.

Beograd, Zemun, Pančevo:
»Lafajet« Ruža Nafusi, Beograd,
Petrović Braća, Zemun.

Na podlagi sklepa slovaške vlade se je ustanovila Slovaška narodna banka.

En litovski litas (lit) je vreden v klajpedskem ozemlju, ki je sedaj pripadla Nemčiji, 40 fenigov. Tako je določen od nemških oblasti novi obračunski tečaj.

Predsednik upravnega sveta Živnostenske banke v Pragi je izja-

vil na skupščini delničarjev, da ne daje gospodarski položaj na Češkem in Moravskem vzroka za pesimizem, ker bo nemška država na debelo nakupovala industrijske proizvode Češke in Moravske. Poročilo pa naglašja, da so številna podjetja banke v glavnem dobro zaključila lansko leto. Menda edina ugodna bilanca septembrskih dogodkov na Češkem.

RAZGLAŠENE PRISILNE PORAVNAVE V KONKURZU:

Primorska banovina:
Višić Mate, trg., Šibenik.

ODBITI KONKURZI:

Savska banovina:
Janežević Josip, Petrinja,
Rajšić Šime, Zagreb, Petrinjska ulica 69.

* Podatke za dravsko banovino smo izpuštili, ker jih objavljamo sproti. Vse druge podatke, ko o rokih, kvotah itd., daje tajništvo društva.

Irgovinski register

Vpisala se je naslednja firma:

Karničnik Miroslav & Comp., trgovina z živino za tuzemstvo in inozemstvo v Slovenjem Gradcu. Javna trgovska družba. Družbeniki: Karničnik Miroslav, trgovec, Zoržini Miroslav, mesarski mojster, oba iz Slovenjega Gradca. Družbo zastopa vsak družbenik.

Vpisale so se naslednje izpremembe in dodatki:

»Globus«, družba z o. z. v Brežicah. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Likvidator: Boccio Josip, restavrater v Mariboru.

Ludvik Franz in sinovi, Maribor, sedež podružnic: Novi Sad in Zagreb. Obratni predmet: Mletje in trgovina z žitom in mlinskimi pridelki, izdelovanje in trgovina z makaroni in testeninami. Izbrise se zaradi smrti dosedanjega lastnika dr. Franz Rudolfa ter zasnova njegovega preklica in postavitve oskrbnika Pfrimerja Julija. Odslej javna trgovska družba. Družbenici: Franz Inga in Blanke Gerhilda, industrialci v Mariboru. Obe družbenici zastopata družbo kolektivno.

Ovitekt, družba z o. z. za izkoriščanje Ovitekt patentov, Maribor. Družbena pogodba se je dopolnila. Prokura se je podelila dr. Engelsrathu Josipu v Zagrebu.

Rudolf Anderlič in drug, družba z o. z. v Ormožu. Družba se je razdružila in prešla v likvidacijo. Li-

kvidator trgovec Franc Gnušek v Ormožu.

A. & M. Rudež, javna trgovska družba v Ribnici. Izbrisal se je zaradi smrti dosedanjega družbenika Anton Rudež. Tvrdka bo poslovala nadalje kot firma posameznika in je njen edini lastnik Marko Rudež, trgovec v Ribnici.

Izbrisala se je naslednja firma:

Max Bauer, trgovina z mešanim blagom, Marenberg — zaradi smrti lastnika.

Uradni izbrisi.

Uradno so se zaradi opustitve obrata izbrisale naslednje tvrdke: »Saša«, javna trg. družba Koebek in drug, Ljubljana.

Franja Košak, trgovina s špece-rijskim in kolonialnim blagom v Ljubljani.

I. Oister in drug, proizvajanje tekstilnih izdelkov v Kamniku.

Gregor Jelenc, žagarski obrt v Rudnem.

Franz Derenda, trgovina z mešanim blagom v Ljubljani.

A. Hafner, trgovina z lesom na drobno in na debelo v Zg. Šiški.

Iz združnega registra.

Vpisale so se naslednje zadruge:

Stavbena zadruga »Slovenski dom« v Kočevju. Zadruga bo priskrbela svojim članom zdrava stanovanja in v ta namen nakupovala in zidala hiše.

»Dijaški dom« v Mariboru.

»Slomškov dom« v Petrovčah.

Izbrisali sta se naslednji zadruge:

Vinarska in sadjarska zadruga r. z. z o. z. v Črnomlju.

Parni mlin in žaga r. z. z o. z. v Hinjah.

Vsak trgovec mora biti naročnik »Trgovskega lista«

Novi nemški finančni načrt

V Nemčiji že dolgo delajo načrt, kako bi se spravili v sklad silno povečani državni izdatki z državnimi dohodki. Načrt dr. Schachta, ki ga je ta izdelal pred enim letom, je bil odklonjen, ker je zahteval preveliko zvišanje davkov. Nemška vlada si je začasno pomagala s tem, da je urešničila le del tega načrta ter zvišala pridobitino za neporočene davkoplačevalce in one brez otrok. Ta delni načrt pa bi mogel dati v prvem letu le 200 milijonov, v drugem pa okoli 300 milijonov RM več dohodkov, kar pa je bilo premalo. Od takrat je minil komaj mesec in že je bil objavljen nov finančni načrt nemške vlade. To je tudi razumljivo, ker je finančna zadrega Nemčije vedno večja. Fundirani dolgovi Nemčije so znašali ob koncu leta 1938. že 22,23 proti 15,18 milijarde RM pred enim letom. Leteči dolgovi pa so narasli od 2,3 milijarde v marcu 1938 na 5,91 v februarju 1939 in so od takrat narasli za novih 600 milijonov RM. Skupno se cenijo vsi javni dolgovi v Nemčiji na 60 milijard RM.

Novi finančni načrt je izdelan po načelih, ki jih je označil Hitler v svojem pismu na gospodarskega ministra dr. Funka, ko je ta prevzel predsedstvo Reichsbanke. V nuniem pa spominja na prvotni

načrt dr. Schachta. Od aprila 1938 so se namreč namesto posebnih menic izdajale dobavne zakladne nakaznice, katerih kritje naj bi bilo doseženo iz tekočih dohodkov in iz državnih posojil. Nadaljevanje oboroževalnega načrta ter zidava utrdbenih pasov pa sta zahtevala tako veliko denarja, da te dobavne zakladne nakaznice nikakor niso mogle zadostovati.

Zato je zmagala misel, da se ta bremena prevale na poznejše generacije, hkrati pa bi se našla tudi prilika za nove možnosti finansiranja kratkoročnega značaja. Istočasno pa bi se tudi kapitalni trg osvobodil pred prevelikimi državnimi zahtevami. Novi finančni načrt uvaža davčne bone, ki so brezobrestni in ki se sprejemajo namesto davkov. Ti davčni boni so dvojne vrste, brezobrestni, ki se plačajo po 7. mesecu, in oni, ki zapadejo po 37. mesecu. Javna tesla in posebej navedene organizacije so dolžne, da plačajo 40% svojih naročil v davčnih bonih, in sicer polovico fakturne vsote v davčnih bonih I. in drugo polovico v davčnih bonih II. vrste. Podjetja pa morejo 40% fakturne vrednosti davčnih bonov, ki jih prejmejo od javne roke, uporabiti za plačilo dobav in uslug. Davčni boni so torej uporabljivi kot plačilno sredstvo. Lastniki pa jih morejo za-

držati tudi v svojih portfeljih. Davčni boni I. vrste se morejo po sedmem mesecu izdaje uporabiti za plačilo davkov, carin in meddnih davkov ter jih morajo sprejemati finančni uradi po nominalni vrednosti. Davčni boni II. vrste se morejo uporabiti na isti način, toda sprejemajo se šele po 37. mesecu izdaje, toda po ceni 112% nominalne vrednosti, kar pomeni, da se obrestujejo po 4%, dočim se davčni boni I. vrste ne obrestujejo.

Da bi se ljudje čimbolj posluževali davčnih bonov II. vrste, se dovoljujejo znatne davčne olajšave. Ta ugodnost obstoji v svobodnem vrednotenju vseh za davčni odpis dopustnih gospodarskih dobrin. Gospodarske dobrine, ki se obrabijo, se bodo mogle sedaj hitreje odpisati. Če je imel lastnik davčnih bonov I. vrste te 10 mesecev gospodarskega leta neprestano v posesti, more določiti svobodno vrednotenje na 20%. Po nadaljnji nepretrgani posesti teh bonov skozi 12 mesecev se ta odstotek zviša na 25% in po nadaljnjih 12 mesecih na 35%. Za izvozno industrijo se ti odpisi zvišajo še za 10%. Nemški finančni minister računa, da dosežejo gospodarska podjetja z vsako milijardo davčnih bonov, ki jih zadrže, prvo leto okoli 100 milijonov mark davčnega po-

pusta. Nemški finančni minister upa zato, da bodo davčni boni zelo iskani in da bodo mogli nadomestiti državna posojila. Ker pa se bodo na drugi strani zaradi teh odpisov davčni donosi znižali, se istočasno uvaža 30%no zvišanje davka na višje dohodke. Brez zvišanja davkov torej le ne gre.

Zanimivi so tudi podatki finančnega ministra o velikanskem dvigu finančnih potreb Nemčije. Čeprav so se davčni dohodki dvignili od 14 na 17,5 milijarde mark ter je dala židovska oddaja premoženja še pol milijarde RM, niso ti dohodki niti daleč zadostovali za kritje državnih izdatkov. Niti 8 milijard novih državnih posojil še ni zadostovalo za kritje vseh izdatkov.

Novi davčni boni so novo plačilno sredstvo, ki pa ima to ugodnost, da jih ni treba izkazovati v izkazu Reichsbanke, temveč se morejo izkazati pod vrednostnimi papirji. Tudi v izkazu o državnih dolgovih jih ni treba izkazati, zlasti še, ker so brezobrestni. Kako pa se bodo ti boni v praksi obnesli, kako veliko ko njih število, o tem pa je še vsako mnenje pre zgodnje.

Zunanja trgovina

V Podravini, Medjimurju in Slavoniji kupuje posebno odposlanstvo turške vojske konje za turško artiljerijo. Kupilo bo tisoč konj. Konje plačujejo po 4500 do 7000 din.

Tvornica v Dugi Resi je podaljšala delavcem odpovedani rok še za nadaljnjih 8 dni, ker se je izjalovilo njeno upanje, da bo med tem mogla dobiti devize, ki jih potrebuje za nabavo surovin.

O končanih pogajanjih angleškega ministra Hudsona v Moskvi je bilo izdano uradno poročilo, ki pravi, da je bila pri pogajanjih pripravljena podlaga za trgovinska pogajanja med obema državama in da se bodo ta pogajanja nadaljevala v Londonu. Sporočilo pravi nadalje, da so se pri tej priliki tudi izmenjale misli o mednarodnem političnem položaju.

Velike angleške tekstilne tovarne v Manchesteru so odpovedale nemška naročila, čeprav so bila ta zelo ugodna.

S priklopitvijo karpatske Ukrajine je dobila Madžarska tudi velike gozdove ter bo mogla v bodoče izvažati les.

Turčija je izvozila v januarju in februarju 10 milijonov kg tobaka. Največ tobaka je šlo v USA (3 milijone kg) in v Nemčijo (3), Nizozemsko (1), ostane pa v druge države.

Madžarsko - bolgarska trgovska družba se je ustanovila v Budimpešti pod pokroviteljstvom madžarske Trgovske banke, ki je dala družbi denarna sredstva. Glavnica nove družbe znaša 150.000 pengov. Družba se bo bavila z blagovnim prometom med obema državama na podlagi kompenzacij.

Tri slovaške cementarne, katerih proizvodnja dosega letno 60.000 ton, so ustanovile svoj prodajni urad v Bratislavi in se pogajajo za večje dobave v Avstrijo.

Svedske, norveške in finske kartelirane papirnice (za rjavi ovojni papir) so sklenile, da velja tudi letos lani sklenjena omejitev proizvodnje in da se zniža cena papirja za 2 funta pri toni.

Poljaki so odpustili vse nemške nameščence v zavodu »Berg und Hüttenwerke« pri Karvinu, ki so ga prevzeli od Českoslovaške. Nemško časopisje je zaradi tega silno ogorčeno, zlasti še, ker morajo vsi odpušteni nameščenci zapustiti Poljsko.

Nemčija je začela gojiti zelo ozke gospodarske zveze z Islandom ter je tudi oborožila prebivalstvo otoka. Angleški krogi so zaradi tega zelo razburjeni. Nemci so hoteli organizirati tudi redno zračno službo med Islandom in Evropo, a je sedaj islandska vlada to ponudbo odklonila.

Nemško ameriška liga za kulturo v New Jerseju, ki šteje okoli 100 tisoč članov, je poslala na predsednika Roosevelta vlogo z zahtevom, da odpokličejo Združene države iz Nemčije vse svoje diplomatske in konzularne zastopnike. Nadalje predlaga liga, da se zapleni vse premoženje narodnih socialistov v Ameriki za kritje ameriških dobroimetij v Nemčiji. Končno predlaga liga, da se izda splošna izvozna prepoved za Nemčijo za vse ameriško blago.

Na Bledu so na prodaj 3 lepe vile. Pojasnila daje Kmetiška posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani.

Doma in po svetu

Nj. Vel. kraljica Marija se je po daljšem bivanju v Londonu vrnila v Beograd. Na postaji v Beogradu so jo pozdravili Nj. Vel. kralj Peter, Nj. Vis. knez-naměstnik Pavle, knežinja Olga, oba kraljeva naměstnika, člani civilnega in vojaškega doma Nj. Vel. kralja, ministrski predsednik Cvetković in člani vlade.

Družba sv. Cirila in Metoda, Braničor in Slovenska straža v Ljubljani so izdale skupen oklic, da bodo nastopale skupno in sporazumno, zavedajoč se, da more biti le skupen, premišljen in načrten nastop vseh zasebnih narodno obrambnih organizacij kos vsem nalogam, ki jih prinaša čas.

Na letnem običnem zboru jugoslovanskega aerokluba je bila predčana poslanica kneza-naměstnika Pavla, ki poziva zlasti akademsko mladino, da se čim bolj posveti letalstvu, da bo naša država mogla ohraniti mir.

Posl. dr. Šutej je prišel kot poslanec dr. Macka v Beograd, kjer se je sestal z voditelji združene opozicije. Zatrjujejo, da je prišlo na sestanku do popolnega sporazuma in je združena opozicija sprejela vse predloge doktorja Macka.

Prva pogajanja za sklenitev sporazuma se bodo začela, kakor zatrjujejo hrvaški listi, koncem tega tedna. Dne 1. aprila se bosta najbrže sestala dr. Maček in predsednik vlade Dragiša Cvetković.

Proračun beograjske občine znaša 357,8 milijona din in je večji od lanskega za 18,4 milijona din. Proračun je uravnotežen. Župan Tilić je v svojem ekspoziciji naglasil, da gospodarski potencial Beograda neprestano raste in da zvišanje proračuna ne bo niti najmanj oviralo gospodarskega napredka mesta. To najlepše dokazujejo naslednje številke: 1. 1931. je bil vsak Beograjec obremenjen s 1.612 din občinskih davščin, leta 1934. le še s 1.080 din, 1. 1938. z 886 din in v bodoče bo obremenjen le z 840 din.

Proračun subotičke občine, ki je znatno večja od Ljubljane, znaša samo 36,2 milijona din. Občina bo najela za izplačilo dolgov in za postavitev moderne klavnice posojilo v višini 30 milijonov din.

Proračun bolniškega sklada državne zdravne osebe je za 1. 1939./40. določen na 54 milijonov din. Iz rezervnega sklada je dovoljeno 6 milijonov din za bolnišnico v Zagrebu, za katero je bilo dovoljenih že prej 10 milijonov. Bolnišnica bo imela 200 postelj. Centralne bolnišnice sklada bodo v Beogradu, Zagrebu, Sarajevu in Skoplju. Za sanatorij na Golniku je dovoljenih 2,5 milijona din, že prej pa je bilo za ta sanatorij odobreno 3 milijone din.

Nova poštna palača se sežida v Banjaluki. Stroški so proračunani na 6 milijonov din in je denar že pripravljen.

Nemško-jugoslovansko društvo se ustanovi dne 31. marca v Berlinu.

Prvi nemški kulturni dan je bil prirejen preteklo nedeljo v Novem Sadu. V mali dvorani Habaga je bila umetnostna razstava nemških slikarjev in kiparjev, nato pa je bila v veliki dvorani akademija, na kateri so čitali nemški pisatelji Vojvodine svoja dela.

Češka delavska telovadna društva so sklenila svoj razpust in bodo v celoti vstopila v sokolske telovadne organizacije.

Poveljnik Prage general Blasevitz je položil na grob češkega neznanega vojaka pred starim praškim rotovžem venec. Nato je defilirala nemška vojska pred spomenikom.

Kaj vse ne pišejo slovaški listi? »Slovenska politika« piše: »Pogodba z Nemčijo je podpisana. Dokončno in nepreklicno smo pod zaščito mogočne Nemčije. Nepremagljiva Nemčija jamči za naše meje. Sedaj moremo z vso silo delati za izgraditev naše ljube domovine. Živela samostojna slovaška država! Živel veliki voditelj nemškega naroda Adolf Hitler!«

»Trg svobode« v Brnu je bil preimenovan v »Adolf Hitlerplatz«.

Občinski svet v Curihi je dovolil 800.000 šv. frankov za zaščito mesta pred zračnimi napadi.

Na vzhodnem Poljskem, zlasti v poljskem koridorju, so bile velike protinemške manifestacije.

Občinski svet mesta Lodža je soglasno sklenil kredit 250.000 zlotov za zaščito mesta pred zračnimi napadi.

Poljski senat je sprejel zakonski načrt, po katerem mora vsak državljan dati na razpolago vojaški obrambi v mejah zakona v primeru potrebe vse svoje premoženje.

Nemški listi so začeli pisati, da vlada v poljskem koridorju neznozne razmere, da so uprizorili voditelji poljske lige velike protinemške demonstracije, da organizirajo protinemški bojkot in da so bili izgredi proti ženam in otrokom, ki govorijo nemško. Splošno se misli, da so te nemške pritožbe uvod k nemški zahtevi po vrnitvi poljskega koridorja.

Marsal Petain je izročil svoja pooblastila pisma generalu Francu. **Senator Borah**, ki je znan že od nekdaj s svojimi ekstraturami, je izjavil novinarjem, da se Amerika nikakor ne sme vmešavati v evropske razmere. Ni naloga Združenih držav Sev. Amerike, da rešujejo demokracijo v Evropi, temveč, njih naloga je, da se napravi red v Ameriki sami. Amerika je bolna, ker ima 11 milijonov brezposelnih in največje državne dolgove na svetu. Združene države Sev. Amerike ne smejo pošiljati v Evropo ne denarja, ne orožja in ne vojakov.

V londonski vladi so nastala nesoglasja, ker je Chamberlain odбил predlog francoske in poljske vlade, da se uvede v Angliji splošna vojaška dolžnost. Chamberlain je ta predlog odbil, ker da je obljubil

svojim volivcem, da ne bo uvedel splošne vojaške dolžnosti. Zahtevi poljske in francoske vlade bi mogel Chamberlain ugoditi šele po razpustu parlamenta in po novih volitvah. Mnogi konservativni voditelji pa so s tem stališčem Chamberlaina nezadovoljni in naglašajo, da mora Anglija bolj odločno nastopiti proti totalitarnim državam. Baje je med nezadovoljnimi tudi bivši predsednik Baldwin. Tudi Garwin zahteva v svojem »Observerju«, da se popolnoma spremeni vojaški sistem v Angliji in uvede splošna vojaška dolžnost. V zvezi s temi nesoglasji poročajo nekateri listi, da bo Chamberlain odstopil in da bo novo vlado sestavil lord Halifax, v novi vladi pa da bi bila tudi Eden in Churchill.

Po ravnokar objavljenih rezultatih ljudskega štetja ima Sovjetska Rusija 170 milijonov ljudi, za 23 milijonov več ko l. 1926.

V londonskih uradnih krogih potrjujejo vest, da je Sovjetska Rusija brez vseh rezerv sprejela v celoti angleški načrt skupne obrambe proti napadalcem.

Izseljevanje Italijanov iz Tunisa se nadaljuje.

na fizične, ne pa tudi na pravne osebe, kar je dotična tovarna. Po navedeni točki 2. čl. 10. je predpisan carine prost uvoz in izvoz instrumentov, orodja in pribora tudi za »druge osebe«. Tu se pa kot druge osebe morajo nedvomno razumeti tudi pravne osebe, če jim je potrebno, da uvozijo take

instrumente ali orodja, ki jih uporabljajo v svojem obratu. Pri dotični tovarni je takšen primer, ker če mora uvoziti kokile — torej orodje, ki ji je potrebno pri njenem poslu, potem se morajo tudi zanj kot pravno osebo uporabiti ugodnosti iz navedenega zakonskega določila.

Kaj je dobila Nemčija s Češko

Za gospodarsko okrepitev Nemčije s pomočjo priključitve češkega ozemlja so značilne predvsem številke velikih podjetij, ki jih objavlja nemški tisk.

Skoda v Plznju je največje podjetje za orožje v Srednji Evropi (in takoj za Kruppom). Zaposluje 42.000 delavcev. Letna zmogljivost tovarne je: 340.000 ton litega železa, 360.000 ton jekla, 385.000 ton tankih kovinskih plošč. — **Batina tvornica obutve**, največja v Evropi, ima 32.000 delavcev in izdelata na leto do 30 milijonov parov. — **Mestna pivovarna v Plznju** proizvaja 2—5 milijonov hl piva in je največja na svetu. — **Waldes et Co. v Pragi** je svetovno največja tovarna gumbov. — **Češka družba** za steklo in premog ima 15.000 delavcev in izdelata letno do 100.000 ton stekla. — **Kosmanosy** je največja tekstilna tvrdka z 200.000 vreteni in 12.000 delavci. **Avtomobilska tvrdka Laurin in Klement** v M. Boleslavi izdelata na leto do 30.000 vozov vseh vrst. — **Družba za mehan. konstrukcije** ima 11.000 delavcev in proizvede letno do 300.000 ton blaga. — **Topilnice v Vitkovcih** proizvajajo s 35.000 delavci letno 750.000 ton jekla, 600.000 ton kovinskih plošč in dnevno 2000 ton železa. — **Za letalstvo** sta glavni tvrdki Miles Bendy in Ko ter Aero v Pragi z 200—500 oz. 600—1000 letali zmogljivosti.

Dobro organizirana kemična industrija ima 700 podjetij z 62 tisoč delavcev in letno proizvodnjo 150.000 vagonov blaga. — **Vžigalčna industrija** ima 21 podjetij s 6000 delavcev in letno zmogljivostjo do 120 milijonov škatlic. — **Papirnice** je 60, tovarna za melaso 50, za celulozo 20, kartonažo 40 (s kapaciteto 40 tisoč vagonov). **Lesna industrija** je pridobivala do 12

milijonov m³ surovega lesa in 8 milijonov m³ drv.

Letna proizvodnja sladkorja se ceni na 8—12 milijonov stotov. V premogovni industriji prideluje 41.000 delavcev do 10 milij. ton premoga in 2 milijona ton koksa. V alkoholni obrti je 12.000 delavcev pridelalo letno 600.000 hl.

Iz kmetijstva so glavni sledeči podatki: pšenice se pridelava povprečno 10 milijonov q, rži 13,5, ječmena 13,5, koruze 3,1, krompirja 64 milijonov q, cikorije 1,5, sladkorne repe 62, pese za krmo 28, sena in trave 90 mil. q, vina 650.000 hl. Govedo se ceni na 4,5 milijona, ovce na 1, koze 1,3, prašiči 2,1, konji 0,6, perutnina 16 in gosi 2 milijona glav.

Češke rude so porazdeljene takole: kaolin 520.000 ton (izvoz 180.000), pirit 70.000 ton, sol 65 tisoč ton. Za zlato, srebro, grafit in baker niso znani točni podatki. **Gozdovi** se cenijo na 4,8 milijona hektarjev, večina borovi.

V industriji je izredno važno še usnarstvo z 250 podjetij in 13 tisoč delavci. Tedensko se predela 150.000 kož. Industrija rokavic je izdelala letno do 12 milijonov parov.

Razdelitev zemlje po številu obratov (v tisočih) je razvidna iz te nemške razpredelnice:

ploskev v ha	Češka	%	Mor. in Slezija	%
0-5	163-9	30-7	135-0	40
2-5	175-9	33-0	102-3	30-3
5-10	93-2	17-5	51-5	15-3
10-20	62-5	11-7	32-9	9-7
20-50	32-1	6-0	13-8	4-1
50-100	3-8	0-6	1-1	0-3
100-200	1-5	0-3	0-5	0-1
200-500	0-7	0-1	0-3	0-1
nad 500	0-5	0-1	0-3	0-1

Vsega 533-6 100 337-7 100

Vštete so tu še sudetske pokrajine. Vidna je razkosanost zemljske posesti. V gozdarstvu pa prevladujejo velika posestva.

Dve razsodbi državnega sveta

Ugodnost za carine prosti uvoz strojev velja samo za tovarne

Finančno ministrstvo je odbilo zahtevo nekega obrtnika, da sme uvoziti carine prosto kompletno hladilno instalacijo za svoj obrat. Prizadevi obrtnik je proti temu odloku finančnega ministrstva vložil tožbo na državni svet ter zahteval, da ta odlok finančnega ministrstva razveljavi. Finančno ministrstvo je v svojem odloku navajalo, da se morejo ugodnosti carine prostega uvoza strojev po tar. post. 652. uvozne tarife posluževati samo tovarne, katerih ustanovitev je dovoljena, ne pa tudi obrtniški obrati.

Obrtnik pa je v svoji tožbi trdil, da je takšno tolmačenje napačno.

Državni svet je nato izdal pod št. 13.228/37 z dne 14. jan. 1939. naslednjo razsodbo, s katero je zavrnil tožbo obrtnika. Razsodba se glasi:

»Po odst. 2. toč. 2. občnih pripomb k XV. delu uvozne car. tar. so novi stroji po tar. post. 652. uvozne tarife, ki izvirajo iz pogodbenih držav, za katere se s potrdilom ministrstva za trgovino in industrijo dokaže, da se ne izdelujejo v državi in da se uvozijo za

tovarno, katere ustanovitev je dovoljena, prosti carine po pogojih, ki jih predpiše finančno ministrstvo. S toženim odlokom je tožitelj zavrnil z njegovo zahtevo iz razloga, ker dotične stroje ne uvozi za tovarno, temveč za svojo obrtniško obratovalnico. V citiranem predpisu pa je izrečno tudi predvideno za stroje, da se morejo uvažati carine prosto, če poleg drugih pogojev zadostijo tudi temu pogoju, da se uvažajo samo za tovarno, katere ustanovitev je dovoljena. Kaj pa se more smatrati kot tovarna, je določeno v obrtnem zakonu (§ 32. v zvezi s § 4. odst. 5.) ter je za njih ustanovitev predpisan poseben postopek. To pomeni, da se je hotelo z dotičnim predpisom carinske uvozne tarife favorizirati pospeševanje tovarniške delavnosti. Ker gre v tej odredbi za ugodnost, se mora ta čim bolj ozko tolmačiti. Zato je mogla tožena upravná oblast po zakonu zavriniti tožilecovo zahtevo po carine prostem uvozu stroja, ker se iz priloženih podatkov vidi, da je obrtnik in da ima obrtniško obratovalnico. Zato je bila njegova tožba neumestna.«

Tudi za pravne osebe velja carine prosti uvoz orodja in instrumentov

Nekemu delniškemu podjetju za izdelavo obutve je bila z odlokom pristojne oblasti zavrnjena zahteva, da se mu dovoli začasno carine prost uvoz »kokil« (kovinskih kalupov) iz litega železa, ker da ni to blago predvideno v toč. 2. čl. 10. zakonskega predloga o občni carinski tarifi, kateri predpis dovoljuje takšen uvoz.

V svojem odgovoru na tožbo podjetja, je upravna oblast poleg tega potrdila, da se gornji predpis nanaša samo na fizične osebe, ne pa tudi na pravne, kar je tožitelj, in da se more zahtevani uvoz že iz tega razloga zavrniti.

S svojo razsodbo št. 29474/37. z dne 14. januarja 1939. je državni svet razveljavil toženi odlok ter navedel za to naslednje razloge:

V čl. 10. točki 2. zakonskega predloga o občni carinski tarifi je predpisano, da so carine prosti, če se začasno uvozijo ali izvozijo pod pogojem, da se v določenem

roku vrnejo, instrumenti, orodja in pribori obrtnikov, zdravnikov, znanstvenikov in drugih oseb, ki jih uporabljajo v svojem poslu. — Tovarna je zahtevala pogojni uvoz proti povratku petih zabojev »kokilov« iz nedoločenega litega železa, ki so ji potrebni za izdelavo aluminijastih kalupov za obutev. Dotična tovarna se bavi z izdelavo obutve in v njenem poslu so ji potrebni dotični kovinski kalupi, ki se v tem primeru smatrajo kot orodje onih oseb, ki jih uporabljajo v svojem poslu. Zato je bilo na mestu, da se uporabi točka 2. člena 10. zakonskega predloga o občni carinski tarifi v tem primeru ter je postopal minister v nasprotju z zakonom, ko je izdal toženi odlok.

Neumestna je navedba v odgovoru na tožbo, da se določba točke 2. čl. 10. zakonskega predloga o občni carinski tarifi nanaša samo

Dobave - licitacije

Direkcija državnega rudnika v Kaknju sprejema do 5. aprila ponudbe za dobavo 1.000 m ATG žice in električnih svetilk.

Komanda pomorskega arzenala v Titvu sprejema do 3. aprila ponudbe za dobavo jadrnine, sukanca, vrvice, medenastih očic, železnih škopcev; 4. aprila ročnih sesalk, manometrov, razne pločevine in azbestnih plošč.

Stab mornarice kralj. Jugoslavije v Zemunu sprejema do 5. aprila ponudbe za dobavo raznih barv, firneža, lanenega olja, kopalnega laka, sadre, aluminij-bronce v prahu; do 11. aprila raznega vrvarskega blaga; 21. aprila bo licitacija za dobavo olja za gorivo in plinskega olja.

2. »Hidroplanska komanda«, Divulje, sprejema do 15. aprila ponudbe za dobavo železnih bakrenih cevi.

LICITACIJE

Dne 3. aprila bo pri upravi smodnišnice v Kamniku licitacija za dobavo 8584 kg trinitrotoluola in dne 12. aprila 2500 kg gutaperke.

Dne 4. aprila bo pri centralni direkciji državnih rudarskih podjetij v Sarajevu licitacija za dobavo hrastovih hlodov in dne 14. aprila hrastovega jamskega lesa.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Radio Ljubljana

Četrtek dne 30. marca. 12.00: Pesmi Benjamina Ipavca, pesmi Franza Schuberta poje ob spremljevanju klavirja Drago Zagar. Pri

klavirju prof. M. Lipovšek — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Duet harmonik: brata Goloba — 14.00: Napovedi — 18.00: Koncert simfonične glasbe (Radijski orkester) — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Predavanje Sokola kr. Jugoslavije — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Ob 100letnici smrti Musorgskega: Predava g. Demetrij Zebre in plošče: Musorgskij-Ravel: Slike iz razstave — 21.15: Koncert na violoncelu s spremljevanjem orkestra. Solist: prof. Čenda Sedlbauer in radijski orkester — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Koncert nabožne glasbe (radijski orkester).

Petek dne 31. marca. 11.00: Po izletu — razgovor z učenci (vodi Miroslav Zor) — 12.00: Plošče — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Napovedi — 18.00: Ženska ura: Jedilnik za april in za Veliko noč — 18.20: Plošče — 18.40: Francoščina (dr. Stanko Leben) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Korčula, kraj sonca, morja in lepote — 19.50: Deset minut za gasilce: Organizacija kongresa in program (Japelj Pavle) — 20.00: Radijski komorni zbor in radijski orkester. Dirigent: D. M. Šijanec — 21.00: Nastop skladateljske šole Srečka Kaporca. Sodelujejo: gđ. Herta Seifert (klavir), gđc. Valerija Heybalova (sopran), dr. A. Dolinar (predavanje) — 22.00: Napovedi, poročila — 22.20: Angleške plošče — 22.50: Esperantsko predavanje: O letošnjem kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani.

Poročajte vedno o vseh važnejših dogodkih svojega kraja »Trgovskemu listu«!

'Koliko trgovcev gre na letni dopust in odmor?!

1—2%!! Vsi drugi pa se mučijo in delajo brez ozira na zdravje!

Zato vsaj doma pijte

RADENSKI ZDRAVILNI VRELEC

istega z rdečimi srci,

našo najboljšo prirodno mineralno vodo. Zdravje in užitek!